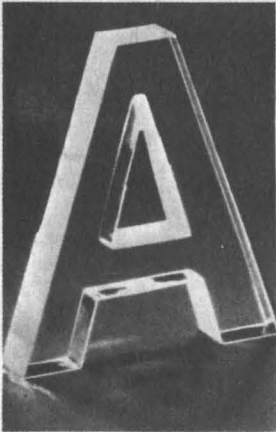

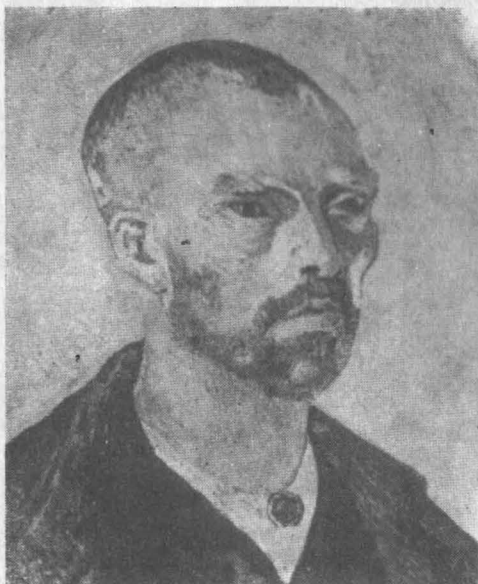
LAN DE GRÎU CU CORBI

șă poate fi numit anul acesta de după revoluția - cită a fost -, strigăt de disperare ieșit în stradă românească, care a coincis cu centenarul morții marelui damnat olandez: la 37 de ani, Vincent Van Gogh, într-o după-amiază de duminică, când zăduful de lule se contopește cu toate neliniștile, nu mai vrea să trăiască. Un om a adunat în sufletul lui chinuit prea multe înfringeri, nemulțumiri, iluzii, speranțe neîmplinite, tristețe și solitudine. Și boala. Și luciditatea, mai rea, necruțătoare. Mai presus de toate bolile care vin și, uneori, mai și trec. Dar ce te faci cu focul lăuntric care nu-ți dă pace clipă de clipă? Ce te faci, cum să te mai descurci în pălenjeniișul lumii când URÎTUL urcă din tălpi și ajunge în piept tăindu-ți respirația? Lucrezi cu un sol de disperare surdă împotriva unei lumi ostile, propriilor tale neputințe, neînțelegeri. La ce bun atîta ardere de sine? Chiar poate salva arta omul? Să rămînă doar artele sau literatura, cultura în general, singurul colac de salvare pentru sufletele noastre aprinse? Șaptezeci de tablouri pictează Van Gogh în nouă săptămîni de cînd a sosit la Auvers, ultimul lui, iluzoriu, refugiu. Un pistol îndreptat spre piept, o împușcătură și posteritatea deja mușcă din nefericirea unui artist. Două milioane de vizitatori s-au năpustit în vara lui 1990 să vadă

tablourile acestui om atît de singur în timpul vieții. Nouă sute de lucrări în zece ani de zăbucium și chin. Asta nu l-a salvat, poate i-a oferit clipe de bucurie, o justificare de moment. Și un frate, un prieten, un aliat de nădejde, parte firească din minunile admirate de noi astăzi la Amsterdam, Paris, Londra, chiar și la București există un desen de Van Gogh în Colecția profesorului Oprescu. (Oare pe unde o fi pitit în clipa de față?) "Aș vrea mult să-ți scriu despre o seamă de lucruri, dar simt că este zadarnic", notează Vincent, în ultima scrisoare (neterminată și neexpediată) către fratele său Theo. Două zile de chin, o noapte cu pipă, tutun și tăcere și gata, pe 29 Iulie, la orele unu și jumătate în miezul zilei, pictorul se stinge din viață. Tristețea lui, strigătul disperat din culorile azvîrlite pe pînză, tandrețea și neputința, dar ce nu exprimă aceste tablouri răspîndite azi în toată lumea? Și banii, nebuneala aceasta, expresia valorică a mărfii, cum spunea tov. Karl Marx, care naște bucurii mărunte și zămislește tragedii de tot solul. Sensibilitatea: o rană vie. De ce neapărat totul pus pe seama bolii? Cît, ce, cum, pînă unde se poate justifica suferința? Și culorile care exprimă exploziile inimii. Mulți de care. Explicații, justificări, logica pusă în slujba inimii: am dat de capătul tuturor firelor, toate K.G.B.-urile minții le deslușim în podul palmei. Zadarnic, urîtul urcă din adîncuri și răscolește la suprafață. Pomenim de urîtenia lumii în care trăim ca și cum am putea s-o atîrnăm pe vreo simeză și s-o privim zi de zi: intrarea pe valută. Și tot așa, prelungind gînduri, culori, forme, sentimente. Artă și arte. Oameni și politică. Atunci și acum. Van Gogh. Și noi, azi, aici, într-o cu totul altă lume, dar nu atît de diferită încît să nu percepem și pricepem, pe propria noastră piele, că nu toată lumea își poate îndrepta pistolul spre undeva, "în regiunea inimii". Așa cum rezolvă situația și dl. Ivanov, eroul din piesa omonimă a lui Cehov. Dar de unde atîtea pistoale și mai ales curaj pentru așa ceva, cînd recolta de grîu este satisfăcătoare, iar corbil privesc și ei, zi de zi, la minunea noastră numită televiziune! Să recunoaștem, multă lume e obligată să trăiască în continuare din cauza dumneaei. "E zadarnic, tristețea va ține toată viața!", mărturisea Van Gogh în pragul morții. Cum să-l contrazicem? Și la ce bun?

BEDROS HORASANGIAN

Vincent van Gogh "Autoportret"

Gauguin "Van Gogh pictînd floarea soarelui"